Fartyget Pernau sjönk vid Kullen år 1911.

Franz gick samma öde till möten i seklets början.

Katastrofer

Många är de fartyg som förolyckats vid Kullens spets. Fotograferna Peter P. Lundh och Thure Kronholm dokumenterade några olyckor som inträffade i början av 1900-talet.

Men den mest spektakulära olyckan ägde rum den 31 januari 1971, då Oslo-färjan Margrethe gick på grund vid Kullaänäsan. Styrmannen hade fått en blackout. Ingen av passagerarna skadades. Hundratals besökare kom till fyrplatsen den dagen för att bese olycksplatsen.

Frisia kunde däremot räddas...

...liksom Prinsesse Margrethe år 1971.

Elektriciteten kommer till fyren

1937 uppfördes en ny byggnad i gult lommategel.

År 1937 var det till sist dags att elektrifiera fyren. Anledningen till att man inte utnyttjat elektricitet tidigare, var att det var svårt att tillverka tillräckligt starka glödlampor. Nu försågs fyren med en 1000 W-lampa som drevs av ett eget kraftverk. Den gula tegelbyggnaden byggdes för att inhysa två stycken 2-cylindriga råoljemotorer och generatorer.

Samtidigt installerades en radiofyr för att sända ut signaler för radiopejling som navigeringshjälpmedel.
År 1946 anslöts fyren till det allmänna elnätet. Efter detta användes motorer och generatorer endast som reservkraft.

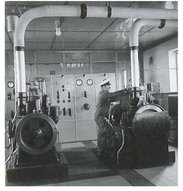

Råoljemotorer som drev generatorer

Automatisk lampväxlare.

Fyrmästare Ivar Kyhlberg visar glödlampan på 1000 W.

Automatisering av fyren

Under 1970-talet påbörjades flera av de ombyggnationer som skulle leda till att fyren kunde automatiseras. Exempelvis installerades en automatisk lampväxlare, så att fyrlampan automatiskt byttes ut om huvudlampan slocknade. Därmed skulle fyrpersonalen kunna avvecklas.

Det största hindret för att avveckla fyrpersonalen var behovet att kunna upptäcka dimma. I mitten av 1970-talet var även detta problem löst. Dimdetektorer monterades på den nedre fyren så att nautofonen kunde aktiveras. Sedan 1979 är hela anläggningen helautomatiserad.

Fyrjourens tidigare vaktrum i Norrköping

Kullens fyr idag

Dimdetektorer placerade vid den nedre fyren

- Byggnadsminne

Kullens fyr är en levande fyrplats. Än idag sänder fyren ut sitt ljus över havet efter mörkrets inbrott. Radiofyren har ersatts av en sändarstation på lanterninens tak för signaler som ökar noggrannheten i GPS-systemet. Kvicksilverbadet har av säkerhetsskäl bytts ut mot ett modernt kullager.

Sedan 2017 är fyren och hela fyrplatsen byggnadsminne. Detta innebär ett starkt skydd för framtiden. Anläggningar och byggnader ska vårdas på ett sådant sätt att framtida generationer ska ha glädje av dem. Sjöfartsverkets avdelning för byggnadsminnesvård har ansvaret för att alla ingrepp ska ske varsamt. Arbetet ska ske med tidsenliga metoder och material med långsiktig förvaltning som mål. Det pågående vårdprogrammet beräknas vara klart omkring 2027.

Tre konformade mottagarantenner för GPS-signaler

”Avbemanning”

Det fanns ett stort motstånd mot att avbemanna fyrar. Fyrpersonalen ansåg att de behövdes för att övervaka sjöfarten. Politiker, allmänhet och massmedia agerade på olika sätt. SMHI, som ansvarade för väderobservationer, och AB Kullabergs Natur, som ägde naturreservatet, var aktiva parter. Den var därför inte förrän den sista april 2001 som den siste fyrmästaren sin lämnade sin post. Men redan sedan början av 1970-talet var fyren fjärrövervakad, först från Stockholm, sedan från Norrköping. Denna verksamhet lades ner vid millenniesskiftet. Numera får fartyg rapportera om fyren är släckt. Underhållet sker via Sjöfartsverkets mobila enheter.

Turismen

Sedan turismen tog sin början kring sekelskiftet 1800, har Kullens fyr varit ett omtyckt utflyktsmål. Man beräknar att en halv miljon människor varje år besöker fyrplatsen. Förutom fyren, den fantastiska miljön och utsikten, kan man också besöka Naturum som är öppet stora delar av året. Nära fyren ligger Lahibiagrottan och Silvergrottan, som båda är relativt lätt åtkomliga. Visning av fyren sköts av externa entreprenörer. Från en plattform på väg ner mot nedre fyren kan man spana efter sjöfågel och tumlare.

Nakkehoved

– fyren på den danska sidan av Sundet

Nakkehoved västra fyr.

På den danska sidan av Öresund, strax sydväst om Gilleleje, ligger fyrplatsen Nakkehoved. Där etablerades två fyrtorn år 1772, varav det västra fortfarande är aktivt. Det finns idag ett fyrhistoriskt museum. Den östra fyren, som länge var förfallen, har idag restaurerats till sitt ursprungliga skick. Man kan besöka båda fyrtornen. Klara nätter kan man se både Kullens fyr och fyren Nakkehoved från Mölle, två ljusstarka fyrar.

Årets Pyk-utställning...

... är producerad av Peter Appelros, Henrik Ranby och Christina Ullenius.

Materialet till utställningen är i huvudsak hämtat från boken ***Kullens fyr – i sjöfartens gränsat sedan 1500-talet***, som utkommer på boklförlaget Historiska Media under maj 2023. Henrik Ranby och Peter Appelros är redaktörer för boken i vilken femton författare medverkar. Boken säljs på fyrplatsen och i bokhandeln.

Utställningen är tryckt på Mediagården med stöd av Höganäs kommun.

HÖGANÄS KOMMUN

Mölle By- och Kulturförening